

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa K. S.
przeciwko Zespołowi Szkół w J.
o odszkodowanie i wyrównanie wynagrodzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 19 września 2013 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek strony pozwanej o zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka – K. S. - wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 19 września 2013 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1910), przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że dyrektor szkoły mógł dokonać ograniczenia zatrudnienia nauczyciela w ten sposób, że 5 godzin *pensum* przyznano nauczycielowi w dotychczasowej szkole, natomiast pozostałe 4 godziny do wymiaru połowy obowiązkowego wymiaru zajęć w innej szkole; art. 81 § 1 k.p. w związku z art. 91 c

ust. 1 Karty Nauczyciela, przez ich niezastosowanie i nieuznanie, że powódce należy się wynagrodzenie za czas gotowości do świadczenia pracy za brakujące 4 godziny pracy w szkole macierzystej w związku z oświadczeniem pracodawcy ograniczającym wymiar pracy w szkole macierzystej do $\frac{1}{2}$ obowiązkowego wymiaru zajęć oraz w związku z gotowością powódki do świadczenia pracy w wymiarze co najmniej $\frac{1}{2}$ pensum w szkole macierzystej, a także naruszenie przepisów postępowania w sposób, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 378 § 1 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów podniesionych przez powódkę w apelacji, tj. zarzutu naruszenia przepisów bezwzględnie obowiązujących oraz art. 233 § 1 k.p.c., przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że powódka nie była gotowa świadczyć pracy u pozwanej, pomimo że powódka w swoim piśmie z dnia 6 maja 2009 r. wyraźnie wskazała, że jest gotowa świadczyć pracę w pełnym wymiarze godzin.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a także skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu podniesiono, że „co do zasady nauczyciel zatrudniony przez mianowanie musi mieć zapewniony pełny wymiar godzin na czas nieokreślony. Karta Nauczyciela w art. 22 ust. 2 wprowadza wyjątek od tej zasady, czyli możliwość ograniczenia wymiaru zajęć do $\frac{1}{2}$ etatu za zgodą nauczyciela i jedynie w określonych w art. 20 Karty przypadkach. Istotnym zagadnieniem prawnym wymagającym zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy jest kwestia, czy dyrektor szkoły po złożonym oświadczeniu o ograniczeniu zatrudnienia do wymiaru nie niższego niż $\frac{1}{2}$ obowiązkowego wymiaru zajęć i proporcjonalnego zmniejszenia wynagrodzenia w trybie art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela mógł nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania zapewnić zatrudnienie w wymiarze 5 godzin tygodniowo w szkole macierzystej, natomiast w wymiarze 4 godzin tygodniowo w innej szkole, a tym samym dokonać podziału $\frac{1}{2}$ obowiązującego go wymiaru zajęć do realizacji w dwóch różnych szkołach. W tym miejscu należy stwierdzić, iż taka praktyka jest wadliwa, co powoduje, że istnieje potrzeba zajęcia w tym przedmiocie stanowiska przez Sąd Najwyższy. Na tym tle powstaje kolejne

zagadnienie, a mianowicie czy zgoda nauczyciela na zmniejszenie wymiaru zatrudnienia do 9/18 jest wiążąca na dany rok szkolny czy już na stałe? Nauczyciel wraził zgodę na obniżenie wymiaru zajęć na dany rok. W projekcie na następny rok dyrektor szkoły również nie mógł zapewnić mu pełnego wymiaru godzin. Czy w takiej sytuacji dyrektor powinien ponownie zaproponować obniżenie wymiaru zajęć, czy może dokonać wypowiedzenia warunków pracy i ewentualnie ponownie zatrudnić na czas określony?”.

Wskazano także, że „zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w sposób oczywisty narusza również przepisy postępowania, a mianowicie art. 378 § 1 oraz art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 378 § 1 k.p.c. reguluje przedmiotowe granice rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji. Jednocześnie należy wskazać, iż Sąd drugiej instancji zobowiązany jest do rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków (wyr. SN z 27 kwietnia 2001 r., V CKN 243/00, wyr. SN z 15 listopada 2002 r., V CKN 1348/00). Powódka w apelacji podniósł zarzut naruszenia przepisów bezwzględnie obowiązujących, tj. art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela. Tymczasem Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku oddalającego apelację przytoczył uchwałę Sądu Najwyższego, z której wynika iż strony stosunku pracy nie mogą skutecznie w drodze swych czynności doprowadzić do stanu niezgodnego z normami art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela, natomiast w dalszej części uzasadniania wskazał, iż powódka w sposób dorozumiany wyraziła zgodę na pracę w innej szkole, tj. w szkole w G. w wymiarze 4 godzin uzupełniającym zatrudnienie do połowy wymiaru, a tym samym wyrażanie przez powódkę zgody, jak i świadczenie pracy w innych szkołach stoi na przeszkodzie przyjęciu gotowości jej do pracy u pozwanej, jak i przyjęcia istnienia przeszkód z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Sąd w żadnej mierze nie odniósł się do oświadczenia powódki zawartego w piśmie z dnia 6 maja 2009 r., w którym powódka zapewnia pozwanego o gotowości świadczenia pracy w pełnym wymiarze godzin, tym samym naruszając przepis art. 233 § 1 k.p.c.”.

Strona pozwana w piśmie zatytułowanym „Odpowiedź pozwanego na skargę kasacyjną od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. (...)”, które wniesione zostało po terminie wskazanym w art. 398⁷ § 1 zdaniu pierwszym k.p.c. wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o

jej oddalenie i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Gdy idzie o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Wskazać należy, że Sąd drugiej instancji nie przyjął, że dorozumiana zgoda powódki na zatrudnienie jej w szkole w G. w wymiarze 4 godzin (jako uzupełnienie pensum do 9/18 w macierzystej szkole w G.) uprawniała dyrektora szkoły do ograniczenia wymiaru czasu pracy powódki poniżej ½ etatu mimo bezwzględnego charakteru art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela. Stwierdził natomiast, że roszczenie powódki powinno być oceniane „na płaszczyźnie art. 80 i 81 § 1 k.p.”, z powołaniem się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1996 r., I PZP 22/96 (OSNAPiUS 1997 nr 77, poz. 111). W konsekwencji uznał, że dorozumiana zgoda na ograniczenie zatrudnienia i następnie równoległe świadczenie przez powódkę pracy w innych szkołach (w celu uzupełnienia wymiaru zajęć) stoi na przeszkodzie uznaniu, że powódka była gotowa do pracy w macierzystej szkole w wymiarze ½ etatu. Stwierdzenie to padło w kontekście roszczenia powódki, które zdefiniował Sąd drugiej instancji jako żądanie odszkodowania „w postaci wyrównania wynagrodzenia za brak możliwości świadczenia pracy w wymiarze 4 godzin Szkole Podstawowej w G.”, związane z ograniczeniem etatu od 1 września 2009 r., a nie odszkodowanie z art. 47 k.p. w związku z rozwiązaniem stosunku pracy ze skutkiem na dzień 31 sierpnia 2012 r. W istocie zatem Sąd rozstrzygał o uzupełniającym wynagrodzeniu za czas gotowości do pracy. Cechą zaś charakterystyczną gotowości pracownika do wykonywania pracy jest oprócz zamiaru wykonywania pracy i uzewnętrznienia gotowości do wykonywania pracy, także faktyczna zdolność do świadczenia pracy oraz pozostawanie w dyspozycji pracodawcy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 2 września 2003 r., I PK 345/02, OSNP 2004 nr 18, poz. 308; 23 września 2004 r., I PK 541/03, OSNP 2005 nr 7, poz. 94; 11 stycznia 2006 r., II PK 111/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 347).

W konsekwencji przedstawione zagadnienia prawne nie występują w niniejszej sprawie, bo kontrowersje nie dotyczą dopuszczalności - w świetle art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela - ograniczenia wymiaru zajęć poniżej ½ etatu, ale tego, czy powódka miała faktyczną zdolność do świadczenia pracy w macierzystej szkole w wymiarze 9/18, skoro uzupełniała swoje pensum (5 godzin tygodniowo) pracą w innych szkołach w ustalonym przez Sąd łącznym wymiarze 8 godzin tygodniowo.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna nie jest też oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutu naruszenia 22 ust. 2 Karty Nauczyciela, przez uznanie, że

dyrektor szkoły mógł dokonać ograniczenia zatrudnienia nauczyciela w ten sposób, że 5 godzin *pensum* przyznano nauczycielowi w dotychczasowej szkole, natomiast pozostałe 4 godziny do wymiaru połowy obowiązkowego wymiaru zajęć w innej szkole. Takiego bowiem poglądu nie wyraził Sąd drugiej instancji.

Sąd drugiej instancji nie naruszył również art. 378 § 1 k.p.c., bowiem odniósł się do zarzutu apelacyjnego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a to że wyrażona w tym zakresie ocena nie satysfakcjonuje skarżącej, nie oznacza nierozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, w szczególności, że uzewnętrznienie gotowości do wykonywania pracy (tutaj: pismo powódki z dnia 6 maja 2009 r.) to tylko jedna z przesłanek koniecznych gotowości do pracy a, jak wskazano wyżej, równie istotna jest także faktyczna zdolność do świadczenia pracy oraz pozostawanie w dyspozycji pracodawcy, co zdaniem Sądu drugiej instancji nie miało miejsca w niniejszej sprawie, skoro powódka zgodziła się na pełnienie obowiązków nauczyciela w innych szkołach i faktycznie je wykonywała, co łącznie z pracą w szkole macierzystej dawało jej zatrudnienie w wymiarze 13/18 etatu.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.

Rozpoznając wniosek strony pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, sformułowanym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1998 r., III CKN 805/98 (OSNC 1999 nr 4, poz. 79) za złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną adwokatowi lub radcy prawnemu przysługuje wynagrodzenie jak za sporządzenie i wniesienie skargi. Strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Nie stanowi odpowiedzi na skargę tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120, 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249, czy 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w

postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.). Ze wskazanych przyczyn nie może być uwzględniony wniosek strony pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, zawarty w piśmie określonym jako odpowiedź na skargę kasacyjną.